

Lunds universitet
Statsvetenskapliga institutionen

STV102
HT04
Handledare: Jakob Gustavsson

EU:s nya utrikes- och säkerhetspolitik

Orsaker till Europeiska konventets förändringsförslag i
upprättandet av en konstitution för Europa

Erik Hellström
820421-4053

Emelie Larsson
811201-5527

Abstract

Uppsatsens resultat består i att vi har kommit fram till att det finns en rad faktorer som föranlett de ändringar som i konstitutionen föreslås rörande EU:s yttre förbindelser. Dessa faktorer har sin grund i de handlingar som konventets arbetsgrupp VII har lagt fram. Här framkommer problematik i det nuvarande systemet samtidigt som en rad förändringar föreslås. Problematiken berör i samtliga fall ineffektivitet och osamstämmighet i institutionerna, men också avsaknaden av gemenskap och solidaritet medlemsstaterna emellan. Arbetet utgår således från en tudelad frågeställning och metod, där uppsatsens första del är empiriskt beskrivande medan den andra delen har en mer analyserande och utredande karaktär. Frågeställningens svar står därmed att finna i en kombination av våra förklaringsfaktorer. Uppsatsen är tänkt att vara ett teoriutvecklande arbete, eftersom övrigt material i ämnet är mycket begränsat, särskilt gällande teori.

Nyckelord: EU, GUSP, konstitution, förändring, osamstämmighet

Innehållsförteckning

1 INLEDNING.....	1
1.1 FRÅGESTÄLLNING OCH SYFTE	1
1.2 TEORI.....	1
1.3 METOD.....	2
1.4 MATERIAL	3
2 KONVENTETS ARBETE MED DEN NYA KONSTITUTIONEN.....	4
2.1 LAEKENFÖRKLARINGEN.....	4
2.2 ARBETSGRUPP VII OCH ARBETET MED ATT TA FRAM EN NY KONSTITUTION.....	5
2.2.1 Fråga 1	5
2.2.2 Fråga 2	6
2.2.3 Fråga 3	6
2.2.4 Fråga 4	7
2.2.5 Fråga 5	7
2.3 ARBETSGRUPP VII:S SLUTRAPPORT, ARBETE OCH DEBATT	8
2.3.1 Slutrapport med förslag.....	8
2.3.2 Europeisk yttre representant.....	9
2.3.3 Debatt inom arbetsgrupp VII.....	10
2.4 DEN NYA KONSTITUTIONEN	12
3 FAKTORER SOM FÖRANLETT ÄNDRINGEN AV GUSP:S FUNKTIONER I KONSTITUTIONEN.....	13
3.1 EU:S BRIST PÅ SAMSTÄMMIGHET VID UTRIKESPOLITISK AKTIVITET	13
3.1.1 Kriget mot Irak	13
3.1.2 11 September 2001 och kriget mot Afghanistan	14
3.1.3 EU:s politik gentemot Kina	14
3.1.4 Konstitutionens möjligheter att minska EU:s osamstämmighet vid utrikespolitisk aktivitet	15
3.2 BESLUTS- OCH IMPLEMENTERINGSPROBLEM: VERTIKAL OSAMSTÄMMIGHET	15
3.2.1 Beslutsprocessen.....	16
3.2.2 Implementering.....	16
3.2.3 Konstitutionens möjligheter att minska den vertikala osamstämmigheten.....	17
3.3 PELARPROBLEMATIKEN: HORISONTELL OSAMSTÄMMIGHET	17
3.3.1 Politikområdenas sammanblandning	18
3.3.2 Konstitutionens möjligheter att minska den horisontella osamstämmigheten	18
3.4 ANDRA AKTÖRERS PÅVERKAN PÅ GUSP	19
3.4.1 Internationella organisationers påverkan	19
3.4.2 Nationell diplomati som hinder	20
3.4.3 Ordförandeländets begränsade kapacitet.....	20
3.4.4 Konstitutionens möjligheter att minska andra aktörers påverkan på GUSP.....	20

3.5	MAKTOBALANS I TROJKAN	21
3.5.1	<i>Instrumentella funktioner</i>	21
3.5.2	<i>Ordförandelandet</i>	22
3.5.3	<i>Rådet och generalsekreteraren</i>	22
3.5.4	<i>Kommissionen</i>	23
3.5.5	<i>Konstitutionens möjligheter att minska maktobalansen i trojkan</i>	23
4	SLUTSATSER OCH SAMMANFATTANDE DISKUSSION	24
5	REFERENSFÖRTECKNING	26
5.1	BÖCKER.....	26
5.2	ARTIKLAR.....	26
5.3	PUBLIKATIONER	27
5.5	INTERNETKÄLLOR	27

1 Inledning

Vår uppsats fokuserar på EU:s ständiga förändringsprocess. Med utgångspunkt i den nya konstitutionen har vi fångat ett intressant och synnerligen aktuellt problemområde som i allra högsta grad kommer att påverka såväl EU som organisation, de institutionella funktionerna samt inte minst unionens alla medlemsstater och dess medborgare.

1.1 Frågeställning och syfte

Vår frågeställning kan karaktäriseras som empirisk eftersom vår ambition är att försöka klargöra dels hur det är och dels försöka förklara varför det är så.

Vårt syfte kan således beskrivas som tudelat eftersom vi i uppsatsens inledande del har en utredande ambition där vi förklarar konventets framarbetning av konstitutionen och redogör för de förändringar som där föreslås för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. Här utreds även de problem och oenigheter som uppkommit i samband med konventets arbete. Längre fram i uppsatsen riktar vi in oss på att förklara varför konventet och konstitutionen ansåg de aktuella förändringarna av GUSP:s funktioner som nödvändiga. Här utarbetas således en generaliserande förklaringsmodell till förändringarna med en ambition att förklara verkligheten. Vi är medvetna om att vår förklaringsmodell därmed inte är heltäckande eller allmängiltig, utan just ett försök att analysera det aktuella utfallet. Våra förklaringsfaktorer har dock sin grund i de problemområden som uppdagades när vi undersökte konventets arbete och tillfällena för oenighet.

Vår övergripande frågeställning lyder:

Vad har förorsakat de av konstitutionen genomförda förändringarna av EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik?

Som ovan antyds finns det två förklaringar att applicera, där den ena delen berör själva konventet, dess arbete och skiljelinjer och den andra delen består av de faktorer som vi efter att ha analyserat konventets arbete nu menar fungerar bristfälligt.

1.2 Teori

Vår utgångspunkt ligger i att själva förändringen av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken i den nya konstitutionen grundas i att EU som organisation upplever problem i såväl i institutioner som i implementering och maktfördelning.

Vår ambition är att finna de mest centrala och relevanta förklaringsfaktorerna till förändringen. De problemområden vi efter inläsning funnit mest centrala är av något skiftande karaktär men har alla som gemensam nämnare att de belyser problem i EU:s organisation.

Naturligtvis är vi medvetna om att det kan finnas fler faktorer än de vi väljer att belysa och att vårt urval därför är subjektivt. En medvetenhet kring detta menar vi dock gör att validiteten för vårt resultat ändå blir god. Vårt urval grundas som ovan nämnts i de uppenbara konfliktområden som framkommer genom en analys av konventet och belyser dessutom i samtliga fall EU:s ständiga förändringsprocess och de problem som tidigare föranlett reformer av olika slag. Svaret på vår frågeställning är således inte entydigt, utan de olika faktorerna kan antagligen kombineras och utvecklas på ett flertal andra sätt än de vi anger.

I uppsatsens andra del har vi alltså identifierat fem X-faktorer som vi applicerar till vårt Y, själva frågeställningen, för att i tur och ordning diskutera dessa och identifiera vilka problem de frammanar. De olika X-faktorerna kan ses som problemområden som i mångt och mycket går in i varandra.

Vår tes är således att det finns en rad faktorer som tillsammans gjort att konventet arbetat fram ett utkast till den nya konstitutionen där ett flertal förslag rörande den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken utformats. I denna tes ligger det även implicit invävt att arbetet med själva konventet i sig uppvisat en splittring inom unionen som är värd att blottläggas.

Vi antar främst ett strukturperspektiv i det avseende att vårt fokus ligger på system, institutionella faktorer och organisatoriskt upplägg. Personperspektivet kan visserligen inte bortses och vi menar inte heller att personer är utan betydelse, men det är dock ej detta som ligger till grund för de analysenheter vi granskar.

Uppsatsen är till sin karaktär både teorianvändande och teoriutvecklande. Användande i den mening att vi med grund i redan tillgängliga teorier söker förklara och motivera ett visst utfall, på ett fall som inte tidigare studerats, därav det teoriutvecklande draget. Vi vill här belysa att vår uppsats således inte handlar om att analysera sakers natur från ett förutbestämt perspektiv eller synvinkel, utan vår ambition är att själva bidra till att utforma ett för vårt problemområde lämpligt synsätt.

1.3 Metod

Med fokus på den nya konstitutionen bedriver vi en fallstudie där syftet är att genom våra förklaringsfaktorer dra generaliserande slutsatser angående utfallet. Genom att kombinera dessa faktorer försöker vi finna en relevant förklaringsmodell vilket i sin tur leder till att vår uppsats får en teoriutvecklande karaktär, som ovan nämnts.

I övrigt kan sägas att vår metod snarast är kvalitativ med tanke på de få analysenheter, och att vår rent metodologiska ambition är just att använda oss av riklig information rörande ett fåtal analysenheter samtidigt som vi eftersträvar såväl beskrivning, förståelse samt att sammanhang och inte minst strukturer.

Vidare återfinns en medvetenhet om att vi påverkar resultatet genom vårt urval och genom att vi observerar våra analysenheter snarare inifrån än utifrån. I vår utgångspunkt ligger även att olika utsagor har olika betydelse för olika individer. Om man till detta även lägger vår ambition att skapa förståelse och att problematisera verkligheten kan även sägas att vår uppsats är främst hermeneutisk och att vi med just vår vetenskapliga kunskap tolkar verkligheten. Vår ambition är ju dock även att dra generaliserande slutsatser och de positivistiska dragen kan därmed inte bortses från helt.

1.4 Material

Vårt material är omfattande och av skiftande karaktär, där vi inkluderar såväl sekundär- som primärmaterial. Litteratur rörande EU:s utformning är central, liksom det material som berör problemområdena. För uppsatsens första del är av naturliga skäl primärmaterialet mycket centralt och avgörande eftersom både konvent och konstitution här granskas och analyseras. Tillgången till primärmaterial har varit stor så även där har det varit ett selektivt och medvetet urval. I uppsatsens senare skede tar dock sekundärmaterialet övertaget, men fortfarande med inslag av direkta källor. Vad gäller sekundärmaterialet kan här nämnas att objektiviteten är av skiftande karaktär, för naturligtvis har de forskare som framställt det sekundärmaterial vi använder oss av sina egna politiska ståndpunkter och preferenser att utgå ifrån. Vi anser dock själva att vi har ett väl avvägt material med en blandning av EU-kritiska respektive positiva influenser samtidigt som det även finns de skribenter som inte tar någon som helst synlig ställning i frågan.

Ett problem med vårt material är att det inte alltid varit helt dagsaktuellt. Detta är naturligtvis negativt och har gjort blivit tvungna att sålla bort en hel del som vi initialt hade som ambition att använda oss av. Vid ett senare skede gav detta oss dock en insikt i att det är just tack vare bristen på material och det faktum att EU befinner sig i en ständig förändringsprocess som gör att vår studie kan komma att bidra till forskningen på ett teoriutvecklande sätt.

2 Arbetet med EU:s nya konstitution

En grundtanke i detta arbete är att EU har och för en gemensam utrikespolitik som inte riktigt har fungerat i alla lägen. Det har varit svårt för utomstående att uppfatta vem det är som säger och som för den delen är tänkt att säga vad när det gäller yttre förbindelser. Detta verkar också de som skrivit och debatterat fram den nya konstitutionen för Europa ha tyckt. Man har nämligen gjort en mängd ganska radikala ändringar, som om konstitutionen väl kommer till kraft kommer att påverka mycket hur man bedriver utrikespolitik i EU i framtiden.

Fokus för oss har legat på vad arbetsgrupp VII har gjort, de hade arbetsområdet yttre förbindelser. Vad som gör det arbetet med den nya konstitutionen så intressant är att allt material från själva beslutsprocessen finns tillgänglig på Internet via deras egen hemsida. Detta i ett försök att troligtvis skapa öppenhet kring arbetet har gjort att vi har tillgång till ett material som visar alla turer som varit kring den nya konstitutionen. Man har kunnat följa vad som har sagts och diskuterats. Vem som har styrt och format processen, vilket land eller vilken EU-instans har varit tongivande och vems åsikter man i slutändan har valt att ta med. Men också vad man har varit eniga om och vilka delar har man varit oeniga.

Att titta på hela arbetet i arbetsgrupp VII gör att man kan se vad maktavarna i EU själva tycker är dåligt och problematiskt. Man får tänka på att det är dagens system de beskriver, de kritiserar sig själva och det system de jobbar i på ett sätt som kan vara svårt att komma åt från utsidan. Därför kan man säga att i vårt fall kommer deras arbetsprocess kring utvecklandet av nya förfaranden rörande utrikespolitiken att vara av yttersta vikt för att förstå hur vi har det idag.

Sommaren 2003 lade europeiska konventet fram ett förslag om en ny konstitution för EU. Ett utkast som kommer att påverka alla politikområden hos medlemsländerna. Vad vi har inriktat oss på är den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken och hur denna har förändrats. Vad som lett fram till de ändringar som har gjorts det vill säga varför har man valt att göra vissa förändringar.

2.1 Laekenförklaringen

Arbetet att utforma en konstitution för Europa började med Laekenförklaringen. Där konstaterade man att EU:s nuvarande form var tvungen att förändras eftersom Europa och unionen hade förändrats mycket. Man behövde styra upp och förbättra det man redan hade. För att inte bli ännu mer gammal och tungrodd behövdes en uppstyrning på många plan, unionen hade gått från att vara ett frihandelsavtal till att vara något mycket mer.

Man bestämde att det skulle skapas en gemensam konstitution för länderna i Europeiska unionen, ett konvent skulle hållas där man skulle arbeta fram denna. Representanter från medlemsländernas regeringar och parlament samt Europaparlamentet och kommissionen valdes och man drog igång den 1 mars 2002. Olika arbetsgrupper för skapades olika ämnen med sakkunniga från ovannämnda instanser. I vårt fall kommer det mest att handla om det arbete som utfördes av arbetsgrupp VII som hade hand om yttre förbindelser (<http://european-convention.eu.int/pdf/LKNSV.pdf>).

2.2 Arbetsgrupp VII och arbetet med att ta fram en ny utrikespolitik

I arbetsgrupp VII:s mandat kan man läsa vad de hade för uppgifter att lösa. Kärnan i det hela var att EU hade mycket att vinna på att agera gemensamt, samordnat och enat på den internationella arenan. Man menar att en stark och enad union inåt kommer att ge större politisk och ekonomisk tyngd utåt. Genom att agera tillsammans kan man komma att spela en större roll i en allt mer globaliserad värld. Samtidigt hävdar man att man redan kommit en bra bit på vägen för att uppnå detta. Gruppen fick fem huvudfrågor som skulle behandlas, debatteras och försöka lösas (Dehaene 2002 p. 2). De fem frågorna med beskrivningar följer här:

2.2.1 Fråga 1

Hur skall unionens intressen fastställas och utvecklas?

(Dehaene. Mandat för arbetsgrupp VII 020910 p. 2)

Man återknyter här till att det är bäst agera i samstämmighet utåt. Men att man erkänner att dagens snabba utveckling på den internationella arenan kan göra det svårt för de olika medlemstaterna att tycka likadant. Ett problem kan vara att EU:s internationella agenda saknar kontinuitet och att varje nytt ordförandeland sätter sina egna prioriteringar högst på dagordningen. Man säger vidare att Europeiska rådet borde vara det forum där man bör bestämma en mer strömlinjeformad politik utåt men även att kommissionen som initiativtagare här har en viktig roll att spela och ett ansvar att ta. Men att det behövs förslag på hur dessa riktlinjer ska se ut. Arbetsgruppen fick här i uppgift att utforma mekanismer som dessa och andra aktörer inom EU kan använda för att främja en utveckling och ett förfarande som gynnar själva unionen och inte bara specifika länder eller regioner. Naturligtvis ska målet alltid vara att man försöker göra alla parter tillfreds med den gängse politiken som förs. Dessa mekanismer kan vara nya eller gamla som bara görs mer tillspetsade (ibid. p. 2-3).

Om man nu läser detta som utomstående och i detta fall även som statsvetare är det nästan lite konstigt hur mycket självkritik och missnöje man kan få fram om man bara läser mellan raderna. Vad de säger är praktiskt taget att EU inte i dagens läge agerar gemensamt utåt som man bör göra. Att unionen har svårt att hänga med och att man i själva verket inte är en kraft att räkna med under rådande system. Man säger rakt ut att det inte fungerar med ordförandeländer metoden och att de flesta länder mest är med för att så snabbt som möjligt maximera sin egen nytta. Att EU är en kraft på den internationella arenan som man kan börja räkna med. Borde inte vi som en av de rikaste delarna av världen redan vara detta? Det intressanta är att kritiken kommer från dem själva, från regeringarna och själva EU-apparaten (ibid. p. 2-3). Vi går över på fråga två:

2.2.2 Fråga 2

Hur kan man säkerställa konsekvensen i unionens åtgärder genom samordning av de instrument som den förfogar över (bl.a. utvecklingsbistånd, humanitär verksamhet, finansiellt bistånd, handelspolitik osv.)?

(Dehaene. Mandat för arbetsgrupp VII 020910 p. 3)

Med denna fråga ställd konstaterar man att rätt användande av unionens samlade ekonomiska och politiska medel har man en otrolig bas att utöva makt på. Många länder och regioner har EU som en av sina främsta handelspartner. Euron börjar bli en viktig internationell hårdvaluta samtidigt som många länder är beroende av bistånd och humanitär hjälp från unionen. Detta menar man ger ett antal instrument att påverka tredje land med. Återigen menar man att det behövs en bättre samordning inifrån för att kunna påverka det yttre. En idé hade varit större samarbete mellan ministerrådets höge representant och kommissionen (ibid. p. 3-4).

2.2.3. Fråga 3

Hur kan man säkerställa en beslutsprocess som gör det möjligt för unionen att agera snabbt och effektivt på den internationella scenen? I vilken utsträckning kan gemenskapsmetoden utsträckas till att omfatta andra verksamhetsområden och göras effektivare? Vilken uppmjukning kan man tänka sig av regeln om enhällighet?

(Dehaene . Mandat för arbetsgrupp VII 020910 p. 4)

Konventet kom här fram till at det är viktigt att ha en utrikespolitik som snabbt kan anpassa sig efter rådande utrikespolitiskt klimat som till exempel naturkatastrofer, terroristattacker och annat (ibid. p. 4).

Man menar här att principen om enhällighet vid beslut både kan vara bra och dåligt. Dels är det bra att beslut tas som alla kan ställa upp på men samtidigt hindrar det snabba åtgärder. Det sistnämnda kan underminera unionens trovärdighet i internationella sammanhang. En lösning som man återigen

förespråkar är närmre samarbete staterna emellan men också konstruktiv röstnedläggning. Arbetsgrupp VII ska här återigen försöka undersöka alternativa instrument för att minska friktionen. Det kan vara menar man röstning med kvalificerad majoritet (ibid. p. 4-5).

2.2.4. Fråga 4

Vilka lärdomar kan man dra av de erfarenheter som gjordes när posten som högrepresentant för GUSP inrättades? Vilket utrymme för initiativ kan denne ges? Hur skall man sörja för att han eller hon har de resurser, även finansiella sådana som krävs?

(Dehaene. Mandat för arbetsgrupp VII 020910 p. 5)

Konventet konstaterar att den 1998 år skapade posten högrepresentant för GUSP har varit lyckad. De menar att denne gett EU ett ansikte utåt. Vad man vill att arbetsgruppen skall göra är att komma fram till en lösning där man kan dra ännu mer nytta av den goodwill och det rykte posten har givit. Att ge denne större befogenheter och mer budget. En lösning som bör undersökas menar man är om denne ska ta över ledningen av utrikespolitiken från ordförande landet det vill säga ledningen av rådet i dessa frågor. Arbetsgruppen skall här också undersöka vilka finansiella och mänskliga medel som är nödvändiga för att den höge representanten ska kunna utföra sina uppgifter tillfredställande (ibid. p. 5-6).

2.2.5. Fråga 5

Vilka ändringar i arrangemangen för unionens representation utåt skulle kunna förstärka unionens inflytande på det internationella planet? Hur kan man uppnå en bättre samverkan mellan unionens och medlemstaternas diplomatiska verksamhet?

(Dehaene. Mandat för arbetsgrupp VII 020910 p. 6)

Konventet säger här att många sagt att unionens representation utåt är otydlig, kanske att en representant skulle göra det hela effektivare och tydligare. Samtidigt som en del hävdar att mångfalden på detta område är positiv och inte går att komma ifrån vad gäller EU: s institutionella karaktär (ibid. p. 6).

Man vill också påpeka här att det är skillnad mellan multilaterala forum och bilaterala forum vad gäller representation. Med multilaterala menas organisationer såsom FN och OSSE och dylika. Arbetsgruppen uppgift bli här återigen att undersöka om representationen kan effektiviseras (ibid.).

När det handlar om relationer till tredje land skulle arbetsgrupp VII undersöka hur denna kunde lösas med större tydlighet och kontinuitet. Men också om man kan börja utnyttja den diplomatiska representation som medlemsländerna redan har i olika länder. Allt för att stärka inflytandet utomlands (ibid.).

För att temporärt sammanfatta vad som har sagts i mandatet och vad som här ovan har beskrivit kan man egentligen säga att det handlar om två saker:

effektivisering och tydlighet. Effektivisering på så vis att man utnyttjar de resurser man har till fullo. I nuläget verkar de om man läser mellan raderna ha ett ganska trögt fungerande system som har potential att vara så mycket mer än vad det är. Tydlighet kan man säga innebär att man får rätt man på rätt plats. Att inte många olika instanser jobbar och konkurrerar om samma sak utan att man istället jobbar gemensamt. En tydligare politik som är mer strömlinjeformad där man både från in och utsida kan se vem som gör vad (ibid.).

2.3 Arbetsgrupp VII: s slutrapport, arbete och debatt

Den här delen kommer att handla om främst slutrapporten som man arbetade fram men också om den debatt som förts om olika frågor. Läser man materialet förstår man snabbt att en del frågor inte alltid har varit helt enkla att enas kring och det har man heller inte gjort. I protokollen och i rapporten kan man snabbt se att det inte alltid har varit en lätt uppgift. Först kommer vi att beskriva hur arbetsgrupp VII för yttre förbindelser har valt att svara på de frågor som de frågor som gåtts igenom ovan och sedan kommer en redogörelse för protokollen och debatten som följde besluten kring en del frågor.

2.3.1 Slutrapport med förslag

I slutrapporten har man valt att börja med en definition av vilka som principerna och målen för EU:s yttre åtgärder. Där talar man om sin egen funktion som enande kraft och att man på alla sätt ska arbeta för att upprätthålla och slå vakt om demokratiska och folkrättsliga principer. Det sägs även att man skall främja relationer med länder regioner och organisationer som följer dessa. FN nämns som det organ som man främst kommer att stödja som internationell problemlösare (Arbetsgrupp VII för yttre åtgärder, 2002 p.2).

EU kommer att skapa sig en gemensam hållning och allmänna riktlinjer för åtgärder och främja samarbete. Sedan följer en lång lista över frågor och sammanhang där de kommer att göra detta (ibid.). Vi redogör kort för dessa:

Först och främst att skydda och ta till vara på unionens grundläggande värderingar och intressen. Att stödja och verka för demokrati och upprätthållandet av mänskliga rättigheter. Unionen ska internationellt verka för att bevara fred och förebygga konflikter och man vill även bekämpa fattigdom samt understödja hållbar ekonomisk och social utveckling i tredje världen. Ett annat mål som nämns är att EU ska verka för mer öppenhet i världsekonomin och verka för frihandel. EU skall internationellt arbeta för en hållbar miljö med ett ansvarsfullt användande av våra naturresurser. Till sist säger man i sina principer för yttre åtgärder att man som union skall stå beredda att hjälpa länder regioner och befolkningar som råkar ut för någon form av katastrof och att man vill verka för en ökad och god global gemenskap (ibid. p.3).

Detta var bara några ytterst generella principer som antagits. De säger egentligen inte särskilt mycket eftersom det är ganska allmängiltiga saker som tas upp. Mycket av det som sägs är redan sådant som FN redan gör eller är tänkta att göra. En del saker är ganska intressanta som till exempel biten om att man vill avskaffa handelshinder och främja frihandel. Många länder som exporterar till EU skulle nog säga att unionen inte riktigt lever som den lär i den frågan.

Vem är det då som ska se till att EU lever upp till alla dessa mål och principer? Arbetsgruppen menar här att det bör vara Europeiska rådet som arbetar fram hur och på vilka länder och regioner dessa skall appliceras. De skulle sedan också vara den instans som kontrollerar att man följer den politik som är fastslagen och sedan utvärdera hur detta sköts (ibid. p.4).

2.3.2 Europeisk yttre representant

En annan och mycket intressant förändring som man föreslår är en sammanslagning av tjänsterna för GUSP:s höge representant och kommissionsledamoten för yttre förbindelser. Det är denna fråga som slutrapporten främst fokuserar på (ibid. p.5). De har kommit fram till följande riktlinjer för denna post:

Att personen i fråga väljs av rådet, på stats eller regeringschefsnivå, med kvalificerad majoritet efter godkännande av kommissionens ordförande och Europaparlamentet. Mandatet ges av rådet och det är också denna instans som han eller hon är ansvarig inför. Eftersom det är en tvådelad post innebär det att man fortfarande behåller den höge representantens initiativrätt i just GUSP-frågor. Kommissionen skall då inte i linje med det nya gemensamhets förfarandet, som anförts ovan, inte ta någon form av konkurrerande ställning i frågan. Initiativet behöver inte heller godkännas av denna på förhand, när det gäller den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken kommer fortfarande rådet vara det forum där besluten fattas. Den nya europeiske yttre representanten som posten skulle kallas har inte heller någon rösträtt här (ibid.)

Förslaget säger också att den nya posten skulle vara fullvärdig kommissionsledamot men helst också vice ordförande (ibid.).

Som medlem av kommissionen har den europeiske yttre representanten samma behörighet som kommissionären i nuläget har. Han eller hon skulle även sköta all representation utåt vilket innebär att det nuvarande trojkaförfarandet försvinner. (ibid.).

När det kommer till att få de olika institutionerna i EU att jobba mer enstämmigt har man följande förslag: Det bör instiftas ett särskilt råd för yttre förbindelser där den nya posten yttre representant kommer att fungera som ordförande men sakna rösträtt. I kommissionen borde en vice ordförande bli permanent ansvarig för yttre förbindelser. När det gäller samstämmighet bland tjänsterna skulle det kunna bildas en avdelning för yttre förbindelser som skulle kunna vara direkt underställd den nya posten (ibid. p.5-6).

Man tycker även att det borde skapas en diplomatakademi inom EU. De av unionens olika institutioner utstationerade internationella utskick som finns borde

samköras för att öka effektiviteten. Vid sidan om de egna medlemstaternas egna diplomater borde det alltså finnas EU-diplomater. När det gäller instrument och beslutsfattande menar man att det borde införas röstning med kvalificerad majoritet och konstruktiv röstnedläggning istället för dagens beslut med enhällighet som man i GUSP. Även inom den handelspolitiska delen menar man att dessa båda instrument för beslutsfattande borde användas. Allt för att öka effektiviteten i det system som idag ofta är trögt. När det gäller utvecklingsarbete i tredje världen menade man att Europeiska utvecklingsfonden borde införlivas i EU: s totala budget för att öka samstämmigheten med andra institutioner. Utvecklingsarbetet är en del som hade fungerat ännu bättre i samarbete med andra institutioner menar man (ibid. 6-7).

När det kom till budget menade man att den höge representanten i nuläget har för lite att röra sig med för att sköta sin arbetsuppgift tillfredställande. GUSP-budgeten måste ha utrymme för eventuella nödsituationer. Med godkännande av rådet bör denne också få större finansiell autonomi som man uttrycker det. Detta innebär att den höge representanten själv få bestämma lite mer hur och var pengarna ska gå i olika uppdrag (ibid. p.7-8).

Man menar vidare att EU bör få större och utökade befogenheter att ingå internationella avtal. Ytterligare en fråga är att man i arbetsgruppen anser att man bör verka för att EU bör kunna gå med som medlem i internationella organisationer, till exempel kan de länder som ingår i eurosamarbetet få gemensam representation i olika finansiella institut. EU bör verka som en enhet i internationella organisationer, med en gemensam ståndpunkt som den höge representanten får stå för (ibid. p. 9).

2.3.4 Debatt inom Arbetsgrupp VII

Vissa frågor var man mer eller mindre enade i när man formade slutrapporten. Den andra delen av denna består av en sammanfattning av den debatt som förts i och kring de olika frågorna. Det behöver inte nödvändigtvis vara att de varit osams utan ofta kan det bara handla om att man får mer bakgrund till hur de tänkte när de tog ett beslut (ibid. p. 11).

Allting kommer inte att gås igenom lika noggrant som i ovanstående del, mycket framgick redan där nämligen men en del kan ändå vara intressant att titta på (ibid.).

Vi kan börja med samstämmigheten inåt och utåt. De flesta i gruppen menade att nuvarande system inte var särskilt effektivt utan att man måste bli bättre på att samarbeta inbördes eftersom det syntes utåt att man inte var enade. Bättre kanaler, fler forum och mer vilja för samarbete mellan de olika institutionerna. Ansvar för att detta sköts ligger hos både medlemsländerna och hos själva systemet. Särskilt Europeiska rådet har extra mycket ansvar när det gäller att få unionens yttre förbindelser att flyta smidigt (ibid. p. 15).

När det sedan gällde skapandet av en rådkonstellation inom rådet för yttre förbindelser var det en del åsikter som gick isär. En del menade att en sådan skulle skötas av den höge representanten medan andra menade att detta inte var lämpligt

alls eftersom denne redan är generalsekreterare skulle det bli alltför mycket ansvar på en individ (ibid.).

Man menade dock att det var viktigt att ha bara en i kommissionen som höll på med yttre förbindelser. Många generaldirektorat har i dagens läge egna delar som sköter internationella frågor. Man menade att ansvaret för all utrikespolitik borde samlas hos en person förslagsvis då en viceordförande (ibid. p.18).

En av de verkligt omdebatterade frågorna verkar ha varit den om den yttre representationen och vem eller vilka som skulle sköta denna. Totalt lades det fram fyra olika lösningar. Den första gick ut på att man behöll de båda posterna som de är idag men att man ökar samverkan dem emellan. Man menade att den höge representanten redan gjort så mycket positivt att det vore dumt att göra om posten. Istället borde posten få fler befogenheter som till exempel officiell förslagsrätt. Mer pengar för att sköta uppgifterna bättre. Att denne får observatörsstatus vid kommissionsmöten. Att de båda representanterna framträder och jobbar mer tillsammans istället och att deras respektive staber börjar samarbeta mer i gemensamma frågor (ibid. p. 19-20).

Detta förslag tyckte många inte räckte för att öka tydligheten och effektiviteten utan det lades fram ett andra alternativ. Detta sade att den höge representantens arbete skulle ligga under kommissionen istället. Handelspolitiken hade lyckats såväl tyckte man och därför borde GUSP skötas av kommissionen den också. Denna skulle ha initiativrätt medan rådet skulle ha den verkliga makten. Detta förslag föll inte alla på läppen det heller så man började fila på ett tredje alternativ (ibid.).

Detta skulle innebära att man slog ihop de båda posterna i något som skulle kallas för en Europeisk yttre representant. Denna skulle föreslås av rådet men med klartecken från kommissionens ordförande och Europa parlamentet. Mandatet skulle komma ifrån rådet och skulle också vara ansvarig inför detta vad gäller frågor om GUSP. Samtidigt som detta skulle denna titel också innebära att man var fullvärdig medlem i kommissionen och dessutom vice ordförande. Denna sammanslagning skulle då garantera samstämmighet inom EU och utåt. Uppgifterna skulle bli liknande som idag men att denna konstellation skulle göra att utrikespolitiken sköttes med en stämma och ersatte den nuvarande trojkan (ibid. 20-22).

Uppgifterna skulle naturligtvis bli fler men man menade att man skulle inrätta två ställföreträdare, en för GUSP och en i kommissionen som avlastning och att denne även skulle få en gemensam stab från båda sidor för att öka gemenskapen. De delegationer kommissionen redan har i tredje land skulle då också kunna omvandlas till EU-ambassader (ibid. p. 20-22).

En del tyckte att Europeiska rådet hade den dominerande makten i utformningen av utrikespolitiken och att detta inte helt gick fram och därför lades ett fjärde alternativ fram (ibid. p. 22-23).

Här valde man att kalla den nya befattningen för EU-utrikesminister, denne skulle vara direkt underställd Europeiska rådet och att denne då skulle agera som både höge representant för GUSP och som kommissionär för yttre förbindelser. Nästan samma sak som idag fast med större samarbete och effektivitet mellan

rådet och kommissionen. Till sist enades man dock om alternativ tre som ni läste ovan (ibid.).

En sak som diskuterades var att unionen måste kunna agera i realtid om någon katastrof eller kris uppstår internationellt. Här låg dock mycket ansvar hos medlemstaterna som ofta har haft problem med att enas. Därför menade man till exempel att kravet på enhällighet inom GUSP borde läggas ned och ersättas av röstningar med kvalificerad majoritet (ibid. p. 23-24).

Både Javier Solana och Chris Patten hade föreslagit att den höge representanten och kommissionen borde få initiativ rätt att lägga fram förslag tillsammans. Till sist menade man att utrikespolitiken måste få mer pengar att röra sig med om det ska kunna vara möjligt att vara effektiv (ibid. p. 25-27).

2.4 Den nya konstitutionen

Nu ska vi alltså ta en titt på vad som fick komma med i förslaget till en Konstitution för Europa. Vad tyckte konventet var bra nog för behålla och vad försvann.

Det första verkligt handfasta kommer i del 1 under avdelning IV artikel I-28 som heter Unionens utrikesminister. Här säger man nästan vad som sades i slutrapporten. En sak man tagit bort är dock att parlamentet inte har något att säga till om vid tillsättningen av posten. Man har annars valt att följa det mesta av de som föreslogs i alternativ tre som vi beskrev här ovan.

I del 1 avdelning V artikel I-40 tar man upp just det viktiga i att unionen ska föra en utrikespolitik baserad på samstämmighet och solidaritet. Man säger också att det är rådets uppgift att se till att en gemensam utrikespolitik förs som medlemsländerna kan stödja. Det är också rådet och utrikesministerns uppgift att se till att unionens intressen underhålls och tillvaratas. Detta är ungefär vad som sägs i den första delen. Nästa gång utrikespolitik nämns är i del III avdelning V kapitel 1 och framåt från och med artikel III-292. Till att börja med följer de principer för yttre åtgärder som var i slutrapporten.

I kapitel II under artikel III-294 skriver man att dessa principer är rådets och utrikesministerns skyldighet att se till att de följs. Detta skall man göra genom att bestämma gemensamma riktlinjer och att man tar beslut som håller och vidtar nödvändiga åtgärder.

Unionens utrikesminister som man nu valt att kalla posten företräder unionen utåt och som sådan föra dess talan med tredje part. Han kan vid kris sammankalla rådet inom fyrtioåtta timmar om en medlemsstat eller han själv så vill. III-299

När det gäller medlemsländer som är med i internationella organisationer eller sitter i FN: s säkerhetsråd så är de skyldiga att hålla övriga medlemsländer informerade i frågor som är av gemensamt intresse.

Det skall också enligt artikel III-307 inrättas en kommitté för utrikes- och säkerhetspolitiska frågor. Den skall bevaka EU intressen internationellt och se till att den gemensamma och fastlagda politiken är det som följs.

3 Faktorer som föranlett ändringen av GUSP: s funktioner i konstitutionen

I kommande kapitel förklaras den ändring som den nya konstitutionen föreslår gällande den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. Detta görs genom att en rad faktorer berörs och diskuteras. Faktorerna har sin grund i de problemområden som framkommit under analysen av konventets arbete. Inledningsvis tas EU:s brist på samstämmighet vid utrikespolitisk aktivitet upp som en relevant faktor, vilket följs av att beslutsprocessens tröghet och implementeringsproblematiken berörs. Vidare diskuteras den interna pelarproblematiken och utomstående aktörers möjligheter att på olika vis påverka GUSP. Slutligen tas trojkaproblematiken upp som en faktor till de föreslagna ändringarna. Varje faktor behandlas således här separat och anknytning till konventets och konstitutionens förslag rörande varje enskild faktor kommer att presenteras löpande i texten.

3.1 EU:s brist på samstämmighet vid utrikespolitisk aktivitet

En förklaringsfaktor till varför den nya konstitutionen vill förändra GUSP:s arbetsinstrument och struktur är med all säkerhet att unionen fått utstå omfattande kritik för sitt sätt att agera vid utrikespolitiska ställningstaganden av olika slag, främst vid yttre konfliktsituationer. De instrumentella funktionerna är oklara och det framstår ofta som att EU endast kan enas om principiella riktlinjer. Tyngd och auktoritet har ofta saknats och oenigheter har vid ett flertal tillfällen kommit upp till ytan. Här presenteras tillfällen vid vilka EU på olika sätt agerat oenigt, gemensamt för dem alla är dock att problematiken har sin grund i att medlemsstaterna själva har olika syn på prioriteringar men även sätt att agera utrikespolitiskt.

3.1.1 Kriget mot Irak

"The EU: s failure to develop a common policy over Iraq, let alone influence events, has been latent for many years ; it has been humiliatingly exposed only now because, until events forced the issue, it was deliberately never brought forward within the EU, either at ambassadorial or at ministerial level"

(Brian Crowe i International Affairs 79, 3, 2003 p. 533).

Citatet ovan visar på det faktum att EU i fråga om Irakkriget agerat oenigt och utan att kunna uppnå effektivitet eller konstruktiva åtgärder. I detta samt i ett

flertal andra fall blev det uppenbart att EU på olika nivåer drogs åt olika håll. Oenighet rådde, främst bland medlemsländerna, huruvida en militär insats var nödvändig samtidigt som det även rådde delade meningar om ifall EU borde vara involverat i att organisera de eventuella militära aktionerna i fråga (Smith 2004 p. 258).

En anledning till att denna klyfta kommit upp till ytan i och med Irakkriget är att den höge representanten och kommissionens ordförande hittills varit för dåliga på att arbeta i nära samspråk med unionens nyckelspelare, det vill säga representanterna för de länder som bär en tyngre börda än de övriga. Visserligen är alla medlemsländer formellt sett jämlikar, men i realiteten tenderar främst de större medlemsstaterna att ta mer ansvar än de mindre. Detta leder i sin tur till att om dessa större länder inte är kapabla att synkronisera sina uttalanden och åsikter i utrikespolitiska sammanhang, kommer detta att tydligt märkas i EU:s politik utåt sett. I fråga om Irakkriget har den gamla klyftan mellan Storbritannien och Frankrike återigen exponerats och lett till att övriga medlemsstater känt sig tvungna att ta ställning samtidigt som hela GUSP fungerat på ett icke-optimalt sätt (Crowe 2003 p. 546).

3.1.2 11 september 2001 och Afghanistan

Ett liknande, men kanske ändå ett inte lika uppmärksammat fall är kriget i Afghanistan som bröt ut i samband med terrorattackerna i New York den 11 september 2001. För att även beröra terrordåden i sig kan här konstateras att EU uppvisade en enad front där de fördömde attackerna och stödde USA. Men vid ett senare skede var det snarare de enskilda länderna, exempelvis Storbritannien som beslutade att direkt agera i samstämmighet med den USA-ledda ockupationen, och inte med själva EU och de resurser som fanns att tillhandahålla (Blair 2004 p. 205-206).

Även detta fall uppvisar således prov på EU:s bristande kapacitet att agera enhetligt och att arbeta för unionens vidkommande samtidigt som medlemsländerna uppvisar en svårighet att synkronisera unionens direktiv med det egna landets intressen, detta på samma gång som en rad andra aktörer även sätter press på vissa av medlemsländerna, vilket ytterligare försvårar möjligheterna till samstämmighet inom den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken.

3.1.3 EU:s politik gentemot Kina

Ytterligare ett högaktuellt konfliktområde är EU:s förhållande till Kina. Sedan massakern vid Himmelska Fridens torg 1989 har EU upprätthållit ett vapenembargo gentemot Kina. Detta embargo har emellertid Kina på senare år jobbat hårt för att EU ska upphäva, något som Frankrike och Tyskland är beredda att genomföra. De nordiska länderna däremot hävdar att Kina ännu inte lyckats genomföra de krav som ställts angående mänskliga rättigheter. Storbritannien

och öststaterna hävdar å sin sida att ett upphävande av vapenembargot skulle kunna komma att rubba de transatlantiska relationerna (Barysch 2004). Chris Patten hävdade i ett tal inför Europaparlamentet att de länder som är villiga att lyfta embargot främst gör det med hänvisning till det regelverk angående vapenhandel som EU antog 1998. Han tillade även i samma tal att detta argument inte är helt utan relevans, även om det inte faller på kommissionens uppgift att uttala sig i denna sorts frågor (2004-11-16). Även här görs sig således klyftan mellan det ”transatlantiska” respektive ”gaullistiska” Europa synlig, vilket även i detta fall gör att den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken inte kan fungera optimalt.

3.1.4 Konstitutionens möjligheter att minska EU:s osamstämmighet vid utrikespolitisk aktivitet

Visserligen är det så att EU lyckats enas om en gemensam ståndpunkt såväl i frågor rörande den 11 september 2001, Makedonien och kriget i Afghanistan, men i samtliga fall saknar besluten någon egentlig substans utan någon egentlig substans. I samtliga dessa tre fall valdes dessutom tillämpning av de enskilda nationernas militära styrkor och/eller NATO istället för att använda sig av EU: s eget militära organ (Smith 2004 p. 258). Även i frågor rörande Balkan och inom Mellanösternpolitiken har EU agerat samstämmigt, men i bägge dessa tillfällen beror det på att man har gett Javier Solana stort förtroende och låtit de andra aktörerna ta mindre plats (Crowe 2003 p. 541).

Således finns det helt klart fall då EU agerat samstämmigt, men detta överskuggas utan tvekan av en svårighet att komma till stånd med beslut som det ligger någon verklig tyngd bakom. Genom att i den nya utrikesministerposten slå samman den funktion som Javier Solana nu innehar med den som Chris Patten med efterträdare representerar kan man säkerligen frångå en del av oenighetsproblematiken. Det nya utrikesministerämbetet ska företräda unionen i frågor som rör den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken i internationella sammanhang. Till detta kommer även uppgiften att samordna medlemsstaternas uppträdanden i liknande situationer (artikel III-305). En sådan sammanslagning kommer således bland annat göra att unionen slipper den sortens uttalande som Chris Patten gjort angående Kina-politiken eftersom den tjänst som Patten innehar dels inte kommer att finnas överhuvudtaget och dels eftersom liknande eventuella uttalanden från andra instanser då lättare kommer att kunna avfärdas som ovidkommande och direkt ogiltiga.

3.2 Besluts- och implementeringsproblem: vertikal osamstämmighet

Den så kallade vertikala samstämmigheten inom unionen inbegriper samarbetet mellan Bryssel och medlemsstaterna där problemområdet berör beslutsprocessen

och dess tungroddhet och kan beskrivas som att det föreligger en klyfta mellan Bryssel, vilket här innefattar såväl Solana som kommissionen och medlemsländernas regeringar (Gauttier 2004 p. 23). Problematiken delas således upp i två områden, beslutsprocessen och implementering vilka kommer att behandlas separat varpå konstitutionens betydelse redogörs.

3.2.1 Beslutsprocessen

Det utmärkande i klyftan mellan å ena sidan Bryssel och å andra sidan medlemsländerna och dess regeringar består i sig självt av en rad faktorer. Delvis handlar det om att de nationella intressena ofta gör anspråk på att bli allmängiltigt europeiska (Everts 2002 p. 32-33). På ett allmänt plan kan rörande beslutsprocessen nämnas att EU haft omfattande svårigheter att fatta snabba och effektiva beslut. Problematiken har ofta sin grund i en avsaknad av samstämmighet och att enighet varit svårt att uppnå samtidigt som beslutsprocessen som sådan ofta varit alltför rigorös och tungrodd (ibid. p. 36-37). Trovärdigheten för besluten är också en mycket sårbar punkt för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken, där effekt och auktoritet falnar om ett medlemsland avviker från den allmänna ståndpunkten (ibid. p. 42).

Rörande själva beslutsprocessen och dess tröghet tillkommer även att det nuvarande tillvägagångssättet att driva igenom besluten utgör en nackdel för unionens trovärdighet inom GUSP. Om fler beslut kunde komma att fattas med hjälp av kvalificerad majoritet istället för enhällighet skulle EU kunna agera mer samstämmigt utåt sett samtidigt som systemet som helhet skulle bli mindre tungrodd. Många av medlemsländernas utrikesministrar är dock kritiska till detta system. Ett konkret exempel finns här i EU:s långvariga oförmåga att hantera Makedonien, detta på grund av att en medlemsstat, Grekland vägrade att erkänna en stat med det namnet. Problematiken är nu till stor del läst, men hade man använt sig av kvalificerad majoritet i röstningar gällande frågan hade EU kunnat agera mer effektivt (ibid. p. 40-41).

3.2.2 Implementering

GUSP-besluten genomförs och implementeras långsamt på grund av att de respektive medlemsstaterna egentligen inte har intresse i det aktuella besluten. De nationella prioriteringarna och viljorna har fortfarande stort inflytande över GUSP och dess utformning, samtidigt som de olika ländernas historiska och kulturella politik också gör utformning och implementering svårare (ibid. p. 32-33).

En svårighet för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken är således att de olika medlemsstaterna har olika uppfattningar om vad utrikespolitik är vilket naturligtvis genereras in i GUSP och de beslut som fattas inom och angående detta. Förutom den klyfta som finns mellan Frankrike och Storbritannien uppstår även problem mellan å ena sidan dessa två, i rollen som permanenta medlemmar i FN:s säkerhetsråd tillika kärnvapenstater, och å andra sidan övriga medlemsstater,

ledda av Tyskland och Italien som önskar mer gemensamhet av utrikes- och säkerhetspolitiken utan att egentligen vara kapabla att ange hur detta i realiteten skulle se ut (Hill 2004 p.158).

De nationella perspektiven och prioriteringarna har på så vis fortfarande en alltför stark påverkan för de utfall som sker på EU:s gemensamma nivå samtidigt som det måste tillstrykas att utrikespolitik som fenomen är ett viktigt maktmedel för varje självständigt land. I starkt centraliserade länder, som exempelvis Belgien ses fortfarande utrikespolitiken som det mest absoluta maktverktyget och även för de övriga medlemsländerna gäller att de i mångt och mycket jobbar tvetydigt eftersom den nationella självständigheten ofta krockar med unionens krav (Everts 2002 p. 32-33).

3.2.3 Konstitutionens möjligheter att minska den vertikala osamstämmigheten

Känslan av att inte vara medbestämmande och att de fattade besluten inte är vidkommande för hemlandet blir en relevant faktor för den rådande vertikala osamstämmigheten, samtidigt som det är svårt att bortse från de olika ländernas prioriteringar och syn på utrikespolitik som politiskt maktinstrument som ytterligare en annan bidragande faktor.

Genom att i en ny konstitution centrera mer makt till en och samma position, utrikesministern, skulle man kunna frångå en del av denna problematik. De nationella särintressena skulle få svårare att göra sig höra genom det faktum att ordförandelandet skulle få mindre utrymme samtidigt som utrikesministerns roll som kommissionens vice ordförande med ansvar för yttre förbindelser (artikel III-292) skulle centrera mer makt till denna position och göra att andra instanser får svårare att uttala sig. Här vidrörs dock ett av EU:s största problem som rör politik inom samtliga pelare och nivåer: Eftersom EU:s medlemmar faktiskt består av självständiga stater och inget annat är det svårfrånkomligt att undgå de olika nationernas särintressen. Splittringar de olika länderna emellan kan således knappast frångå helt med hjälp av en ny konstitution där en post får mer makt. Lösningen finns snarare i att kraftigt reformera sättet att rösta på ett sådant sätt att det blir svårare för staterna att göra sina röster hörda, eller i att helt och hållet reformera den mellanstatlighet som EU i mångt och mycket kännetecknas av.

3.3 Pelarproblematik: horisontell osamstämmighet

Den horisontella samstämmigheten kännetecknas av de olika politikområdena och deras sätt att förhålla sig till varandras samt deras respektive positioner inom pelarna (Gauttier 2004 p. 23). Det föreligger en problematik i det faktum att unionens politik är uppbyggt kring tre pelare, vilket leder till att det i Bryssel råder osamstämmighet om exempelvis olika politikområdens prioriteringar. EU

har under alltför lång tid separerat ekonomi och politik, vilket lett till att de utrikespolitiska ståndpunkterna uppfattats som inget annat än lösa uttalanden (Everts 2002 p. 31). I detta avsnitt berörs alltså politikområdenas sammanblandning för att sedan diskuteras med fokus på vad konstitutionen kan göra för att avhjälpa problematiken.

3.3.1 Politikområdenas sammanblandning

Detta problemområde innefattar således EU:s uppbyggnad kring de tre pelarna, vilket leder till att olika politikområden beslutas i olika instanser och därmed påverkas av varandra. EU:s ökade behov av horisontell samstämmighet sedan Maastrichtfördraget har uppkommit av två anledningar. Dels rör det sig om en önskan från unionens sida att uttalanden och åsikter ska tas med större allvar i den internationella kontexten, och samstämmigheten anses här central för att detta ska kunna uppnås. Delvis rör det sig även om att saknaden av en klar och enhetlig vision från EU:s sida har skadat de institutionella funktionerna eftersom de inte haft klara direktiv att arbeta utifrån (Gauttier 2004 p. 27).

Även från de andra politikområdenas synvinkel är det centralt att reformera de institutionella funktionerna på ett sådant sätt att andra politikområdens intressen inte kolliderar med de egna. Exempelvis är det så att biståndspolitikerna bland annat påverkas av EU:s handelsavtal med länder utanför unionen, den gemensamma jordbrukspolitikerna och av GUSP (Fokker och Klugkist 1999 p.5). Detta fenomen gäller således även inom GUSP där exempelvis handelspolitik och EU:s bestämmelser för gränskontroller stämmer dåligt, eller inte alls överens med de mål och riktlinjer som den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken jobbar efter (Walker 2002 p. 48).

Samstämmighetsproblematiken togs konstant upp under det europeiska konventets arbete och var prioriterades högt för att reformer rörande EU:s externa relationer skulle kunna komma att bli verklighet (Gauttier 2004 p. 27). Samstämmighetsproblematiken mellan unionens olika pelare ansågs central för unionens framtida positioner inom samtliga politikområden på den internationella arenan, och var således alltför relevant för konventets deltagare att bortse från (Hill 2004 p. 158).

3.3.2 Konstitutionens möjligheter att minska den horisontella osamstämmigheten

Genom att i konstitutionen förändra GUSP:s funktioner på ett mer instrumentellt plan och på så vis ge mer auktoritet åt de beslut som fattas inom ramen för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken kan en del av pelarproblematiken förmodligen komma att reduceras. Utrikesministern ska exempelvis leda unionens gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik och har i detta avseende rätt att ta initiativ i utrikespolitiska frågor och att genomföra denna politik i egenskap av ministerrådets bemyndigade ställföreträdare. Han eller hon ska också leda den

gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken (artikel III- 292). Genom att tillfoga den nya utrikesministerposten ansvaret även över försvarspolitiken kommer samarbetet mellan dessa två politikområden bli mer samstämmigt och synkroniserat och på så vis försvaga pelarproblematiken något.

Vidare kommer det ligga på den nya utrikesministerns arbetsuppgifter att ansvara för de yttre förbindelserna och att samordna andra aspekter av unionens yttre åtgärder. Detta innebär i förlängningen att utrikesministern kommer att se till att politiken som fattas inom GUSP och försvarspolitiken är förenlig med övriga politikområden. Det kommer även vara ministerrådets och kommissionens uppgift att sörja för att detta efterlevs (ibid.). Med detta i åtanke kan konstateras att den nya konstitutionen i mångt och mycket syftar till att avhjälpa pelarproblematiken.

3.4 Andra aktörers påverkan på GUSP

Anledningen till varför andra aktörer så enkelt kan bedriva inflytande över den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken är mångfacetterad och därför något svår att reda ut. Den gemensamma nämnaren för samtliga faktorer kan dock sägas bestå i instrumentella svagheter från GUSP:s sida. Aktörerna som bedriver påverkan över GUSP är även de av skiftande karaktärer. Dels handlar det om internationella organisationer, men även om andra länder som genom bland annat diplomati med medlemsstaterna kan påverka GUSP:s verksamhet.

3.4.1 Internationella organisationers påverkan

En dimension av denna problematik med andra aktörers påverkan på GUSP kan sägas vara att det i teorin råder samstämmighet och nära samarbete mellan å ena sidan EU och dess olika program och insatser och å andra sidan andra instansers intressen inom samma områden. I realiteten förhåller sig saker och ting däremot lite annorlunda; ofta råder det en öppen rivalitet mellan de program och insatser som EU och medlemsstaterna bedriver och mellan dem som andra internationella organisationer, såsom FN, IMF och Världsbanken innehar (Everts 2002 p. 34). En annan aspekt av samma problematik är att EU:s samarbete rörande den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken idag är nära sammanlänkat med verksamheten inom andra säkerhetspolitiska organisationer i Europa, exempelvis NATO och VEU (Tallberg 2001 p. 74). Denna nära sammanlänkning kan med hög sannolikhet även bidra på ett negativt sätt då EU på olika nivåer kan influeras av de andra organisationernas verksamheter.

I fallet FN är det ju även på det viset att två av medlemsländerna innehar permanenta platser i säkerhetsrådet och utgör på så vis en betydande del för denna organisation i rollen som enskilda stater, snarare än som sändebud för EU.

Vidare kan konstateras att en organisation som NATO:s påverkan över den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken kan härledas ur två problemområden. Med tanke på att de flesta av EU:s medlemsländer även är medlemmar av NATO och att NATO:s och GUSP:s intresseområden ofta flyter

samman är det naturligt att EU-medlemsstaterna ibland måste föga sig efter NATO:s regelverk. Det är också mycket troligt att NATO kan påverka GUSP på grund av att EU:s egna militära styrka saknar kapacitet att agera när så är nödvändigt, både i fråga om egen underrättelsetjänst och bemanning, men även ekonomiskt och strategiskt. Detta får till följd att unionens militära styrka även i framtiden kommer att vara beroende av NATO:s tillgångar för att kunna bedriva sin verksamhet (Walker 2002 p. 22). Konkreta exempel på när EU tvingats välja att tillämpa medlemsländernas och/eller NATO:s kapaciteter är som tidigare nämnts i de samtliga tre fallen Afghanistan, Makedonien och Irak (Smith 2004 p. 258).

3.4.2 Nationell diplomati som hinder

I fråga om diplomati gentemot tredje land kan konstateras att den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken har ökat det enskilda landets chans att påverka eftersom det befinner sig i en europeisk kontext och tredjelandet vet därmed att fler länder med all sannolikhet har samma ståndpunkt i den aktuella frågan (Hocking 2004 p. 99). Emellertid är just diplomatin en möjlighet för tredjeland och andra utrikespolitiska aktörer att påverka GUSP. Bilateral traditionell diplomati är fortfarande det som vanligen tillämpas, där de olika medlemsstaterna alltså uppför sig som enskilda självständiga stater och inte som en del av den europeiska unionen (Everts 2002 p. 56). Det är i princip omöjligt att helt komma ifrån den bilaterala diplomatin eftersom det finns konfliktsituationer som faktiskt endast berör två stater (ibid. p. 58).

3.4.3 Ordförandelandets begränsade kapacitet

Ytterligare en dimension för andra aktörers chans att påverka GUSP som inte kan eller bör åsidosättas är den som handlar om att ordförandeskapets potential att sätta agendan rörande utrikespolitiken beror på vad som försiggår på den utrikespolitiska arenan i övrigt (Bengtsson och Strömviik 2001 p. 154-155). Även om ordförandelandet i teorin kan styra GUSP åt det håll det finner lämpligt kan alltså yttre händelse, faktorer och aktörer komma att styra i praktiken och GUSP:s frånvaro av tyngd på den utrikespolitiska arenan gör att utfallet blir annorlunda än vad som från början var avsikten. Beroende på ordförandelandets storlek och anseende kan således internationella organisationer i varierande grad påverka GUSP på detta vis.

3.4.4 Konstitutionens möjligheter att minska andra aktörers påverkan på GUSP

Ett problematiskt tomrum infinner sig när andra utrikespolitiska aktörers chans att påverka GUSP och dess verksamhet analyseras. För trots allt finns det tillfällen då

det stora EU-maskineriet inte kan fungera på ett optimalt sätt samtidigt som det finns tillfällen då de enskilda staternas självständighet lyser igenom mer än annars, vilket ju är fallet i diplomatin. På samma gång finns det som ovan visar ytterligare tillfällen då GUSP skulle behöva mer auktoritet och tyngd bakom sina uttalande för att kunna bli tagna på allvar, något som man i den nys konstitutionen försöker råda bot på och korrigera. I utkastet till konstitutionen ges den nya utrikesministern utrymme att samordna de olika medlemsländernas ståndpunkter gentemot andra politiska aktörer (artikel III-305). Utrikesministern kan till exempel bli kallad att lägga fram EU:s ståndpunkt i en viss fråga inför FN:s säkerhetsråd på begäran av de medlemsstater som ingår i det, när unionen har tagit ställning i frågan (ibid.). Detta kan bidra till att unionen får en mer enad front utåt, vilket också blir gör att andra aktörer får svårare att influera GUSP på ett för dem fördelaktigt sätt.

Enligt artikel III-292 ska även unionens utrikesminister ha ansvar för de yttre förbindelserna och på samma gång samordna andra aspekter av EU:s yttre åtgärder, något som även detta kan komma att stärka den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitikens anseende.

3.5 Maktobalans i trojkan

En relevant faktor som föranlett konstitutionens ändringar angående den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken är att trojkan inte kan fungera optimalt i nuläget. Trojkan, som består av rådets ordförandeland, rådets generalsekreterare samt utrikeskommissionären störs ofta av inbördes maktkonflikter, samtidigt som det vid ett flertal tillfällen varit oklart vem som uttalat sig om vad. I teorin råder enighet mellan generalsekreterare Javier Solana och utrikeskommissionären Chris Patten där de bägge kompletterar varandra, men i praktiken ser det annorlunda ut (Everts 2002 p. 51). Därtill kommer även ordförandelands inflytande, vilket ytterligare ökar komplexiteten.

3.5.1 Instrumentella funktioner

Inledningsvis bör här nämnas att unionens ståndpunkt proklamerats genom uttalanden på tre olika nivåer: Antingen görs uttalandet genom ordförandeskapet å EU:s vägnar, eller så görs de genom själva EU. Slutligen kan de även göras genom att Europeiska rådet uttalar sig. Vidare kan EU även uttala sig genom att genomföra *démarches* i ett tredjeland och därmed göra sin ståndpunkt i den aktuella frågan hörd (GUSP-handbok 2003 p. 13-16). Detta känns centralt att nämna eftersom de många olika regelverken och möjligheterna för de olika instanserna att uttala sig förmodligen ibland bidrar till att den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken känns mer oenig än vad den i själva verket är. Således kan sägas att en viss del av den kritik som GUSP får utstå är orättfärdig och grundas på okunnighet.

3.5.2 Ordförandelandet

Även om man bortser från den instrumentella krångligheten kvarstår fortfarande en problematik inom trojkan som har sin grund i ett flertal faktorer. Med början i ordförandelandets möjligheter att påverka GUSP bör nämnas att den medlemsstat som innehar ordförandeposten i rådet representerar de övriga medlemsstaterna i utrikespolitiska frågor, tillsammans med rådets generalsekreterare (Tallberg 2001 p.74).

Ordförandeskapet påverkas i mångt och mycket även av att agendan sätts utifrån de utrikespolitiska händelser som sker i omvärlden. På så vis avgör ett ordförandelands storlek delvis dess chanser att göra sig hört internationellt sett, vilket gör att internationella händelser påverkar GUSP i varierande utsträckning (Bengtsson och Strömvik 2001 p. 154-155). En följd av Amsterdamfördraget och dess implementering blev på grund av svårigheterna att komma till stånd med några konkreta och genomförbara beslut inte så effektiv som man önskat, och EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik kvarstår fortfarande som en mellanstatlig förhandlingsprocess under ledning av det roterande ordförandeskapet, med alla de ineffektivitetsfaktorer det bär med sig (Crowe 2003 p. 534). Detta är ett faktum som gör att ordförandelandet, åtminstone i praktiken har stort inflytande över den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken.

3.5.3. Rådet och generalsekreteraren

Rådets samordnande funktion inom den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken har stärkts i takt med att GUSP utvecklats. I dagsläget ansvarar rådet för koordinering och utformning av denna politik, vilket främst sker genom samråd inom diverse arbetsgrupper (Tallberg 2001 p. 135). Inom GUSP vilar i dagsläget även det verkställande uppdraget på rådet, vilket i praktiken innebär att rådets riktlinjer och mål för politiken främst syftar till att medlemsstaterna själva är de som måste se till att verksamheten efterlevs. Ansvar för själva verkställandet ligger således främst hos de olika utrikesministerierna. Rådet bedriver alltså ingen lagstiftande verksamhet i egentlig mening, utan måste lita till att direktiven efterlevs i praktiken (ibid. p. 136-139). I detta ligger alltså en av rådets svårigheter och svagheter, eftersom de fattade besluten är upp till medlemsstaterna att genomföra, utan att rådet egentligen kan ha någon större inblick i hur detta sköts.

Ordförandelandet biträds alltsedan Amsterdamfördraget av rådets generalsekreterare som unionens ansikte utåt (ibid. p. 136). Enligt Amsterdamfördraget ska generalsekreteraren inneha tre funktioner; för det första att assistera rådet i frågor rörande GUSP, i huvudsak genom att bidra till formulering, förberedelser samt implementering rörande policybeslut. För det andra ska denne föra politiska dialoger med tredje part samt hjälpa ordförandelandet att representera EU utomlands. Slutligen ska generalsekreteraren

vaka över verksamheten och se till att de beslut som rör GUSP även efterlevs i realiteten (White 2001 p. 161). Grunden till att tillsätta denne representant handlade även om att man hade insett att en framtida mer effektiv gemensam utrikes- och säkerhetspolitik skulle behöva en stabilare grund än vad det ständigt roterande ordförandeskapet hade att erbjuda, eftersom såväl kvalitet, engagemang och prioriteringar har lätt att skifta med detta system (Crowe 2003 p. 534).

3.5.4. Kommissionen

För kommissionens vidkommande gäller lite annorlunda regler inom GUSP än för unionens andra politikområden. Inom GUSP har kommissionen inte ensamrätt till att ta initiativ för förändringar utan här besitter även medlemsstaterna denna makt. Kommissionens utrikespolitiska delar samverkar med rådet och medlemsländerna och har rätt att lägga fram förslag till utrikespolitiska ställningstaganden (Tallberg 2001 p. 74). Naturligtvis är det genom kommissionens utrikespolitiska delar som utrikeskommissionären Chris Patten kan göra sin röst hörd.

3.5.5. Konstitutionens möjligheter att minska maktobalansen i trojkan

I Bryssel är det ett välkänt faktum att vare sig rådet eller det roterande ordförandeskapet fungerar särskilt optimalt. Det tenderar att lätt uppstå en tävlan de olika ordförandeländerna emellan, samtidigt som det står klart att olika länder prioriterar ärenden på helt olika sätt, där exempelvis en klar uppdelning mellan nord och syd ger sig till känna. Vissa länder tenderar även att handla på ett sådant vis att det blir gynnsamt för dem och deras inrikespolitiska preferenser (Crowe 2003 p. 543).

Genom att i konstitutionen ge en enda utrikesminister befogenheter som sammanfaller med de tre olika som delarna av trojkan idag besitter kan man säkerligen skapa mer tyngd och mindre förvirring rörande de uttalanden som görs för GUSP:s räkning. Enligt konstitutionen ska utrikesministern leda rådet i frågor rörande utrikespolitiken samtidigt som han eller hon även genom sina förslag bidrar till att utveckla denna (artikel III-294). Detta kan komma att bli en fördel för de interna relationerna inom trojkan, där det blir mer tydligt vem som uttalar sig och bestämmer.

Vidare ska enligt konstitutionen utrikesministern även vara den som i unionens namn för en politisk dialog och uttrycker unionens ståndpunkt inför internationella organisationer och andra aktörer (artikel III-305), vilket även bidrar till att EU genom den nya konstitutionen kommer att ha en mer enad front gentemot resten av världen, vilket i sin tur bidrar till att unionen får mer tyngd på den utrikespolitiska arenan.

4 Slutsatser och avslutande diskussion

Konventets ambition är att skapa större gemenskap mellan medlemsstaterna samtidigt som självkritiken från deras sida varit massiv angående systemets tungroddhet och ineffektivitet. Således blir det i förlängningen även konstitutionens uppgift att driva på för den ökade gemenskapen och solidariteten mellan medlemsstaterna emellan, något som man i stor utsträckning lyckats med, åtminstone i teorin.

I fråga om att agera samstämmt i utrikespolitiska situationer av olika slag finns det bevisligen fall då EU agerat samstämmt, men detta överskuggas utan tvekan av en svårighet att komma till stånd med beslut som har mer substans än bara rena formaliteter. Genom att i den nya utrikesministerposten slå samman den funktion som Javier Solana nu innehar med den nuvarande utrikeskommissionärsposten kan man säkerligen frångå en del av oenigheten. Detta kan även komma att hjälpa både beslutsprocess och implementering på ett fördelaktigt sätt, dels genom att en person tilldelas mer auktoritet och dels för att röstningssystemet enligt konstitutionen kommer att reformeras på ett sådant sätt att eventuella konflikthärdar får svårare att komma upp till ytan.

Genom att i en ny konstitution centrera mer makt till en samma position, utrikesministern, skulle även de nationella särintressena få svårare att göra sig hörda. Här är en reform av röstningssystemet också gynnsamt då även detta gör att de eventuella nationella särintressena genom en övergång till kvalificerad majoritet vid röstning gör att protester och avvikelser inte kommer att fördröja beslutsprocess och implementering. Konstitutionen kommer dock knappast att kunna avhjälpa det faktum att EU faktiskt består av självständiga stater som även i framtiden kommer att ha egna viljor angående hur utrikespolitik ska bedrivas. Ytterligare en risk med reformen av röstningssystemet är att den kan komma att kväva missnöje på ett sådant sätt att opponerande röster aldrig får komma till tals, vilket ju är viktigt i demokratiska processer och för att unionen ska kunna utvecklas inifrån.

Utrikesministern ska i framtiden förutom att ansvara för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken även leda den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (artikel III- 292). Vidare kommer det också att ligga på den nya utrikesministerns arbetsuppgifter att ansvara för de yttre förbindelserna och att samordna andra aspekter av unionens yttre åtgärder. Detta innebär i förlängningen att utrikesministern kommer att se till att politiken som fattas inom GUSP och försvarspolitik är förenlig med övriga politikområden. Ministerrådet och kommissionen kommer ha till sin uppgift att se till att detta efterlevs (ibid.). Med

detta i åtanke kan konstateras att den nya konstitutionen i mångt och mycket syftar till att avhjälpa pelarproblematiken. En positiv aspekt av detta är även att samtliga institutionella instanser som är involverade i GUSP kommer att ansvara för att pelarproblematiken avhjälps, något som antagligen kommer göra att sannolikheten för att lyckas blir högre.

I utkastet till konstitutionen ges den nya utrikesministern utrymme att samordna de olika medlemsländernas ståndpunkter gentemot andra politiska aktörer (artikel III-305). Detta gör att det blir tydligare för andra aktörer att uppfatta unionen som enad och det blir därmed svårare att bortse från dess närvaro. Den samordnande funktionen kommer även att bidra till att de deklARATIONER och uttalanden som görs på unionens vägnar kommer att uppfattas som mer klanderfria än tidigare i det avseendet att en person kommer att göra uttalanden på samtliga nivåer.

Genom att i konstitutionen ge en enda utrikesminister befogenheter som sammanfaller med de tre olika som delarna av trojkan idag besitter kan man säkerligen även på detta sätt skapa mer tyngd och mindre förvirring rörande de uttalanden som görs för GUSP:s räkning. Enligt konstitutionen ska utrikesministern leda rådet i frågor rörande utrikespolitiken samtidigt som han eller hon även genom sina förslag bidra till att utveckla denna (artikel III-294). Då man även kommer att överge det roterande ordförandeskapet kommer problem på flera nivåer att upphöra. Såväl yttre aktörers chans att påverka GUSP, medlemsstaters preferenser och prioriteringar samt varierande engagemang från de berörda ordförandeländerna kommer att försvinna när denna funktion tas bort. En risk som konstitutionen tar genom denna ändring är sannolikt att medlemsstaternas invånare kan komma att känna att de befinner sig längre bort från besluten än idag, detta eftersom en instans de tidigare kunnat relatera till på ett nationellt plan tas ifrån dem.

Således är det en kombination av ovanstående faktorer som enligt oss ligger till grund för de i konstitutionen genomförda ändringarna av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. Den övergripande viljan handlar dock om en ökad gemenskap på olika nivåer, rörande såväl institutionella funktioner som ett ökat förtroende och en ökad förståelse medlemsstaterna emellan. Konstitutionen ska därför enligt vårt synsätt inte ses som en utlösande faktor till ökad federalism inom unionen, utan snarare som ytterligare en byggsten till ett effektivare och djupare europeiskt samarbete.

5 Referenser

5.1 Böcker

Blair, Alasdair, 2004 i Carlsnaes, Walter – Sjursen, Helene – White, Brian, 2004. *Contemporary European Foreign Policy*. London; SAGE Publications Ltd.

Bengtsson, Rikard – Strömvik, Maria, 2001 i Tallberg, Jonas, 2001 (red). *När Europa kom till Sverige, ordförandeskapet i EU 2001*. Stockholm; SNS förlag.

Everts, Steven, 2002. *Shaping a Credible EU Foreign Policy*. London; Centre for European Reform.

Hocking, Brian, 2004 i Carlsnaes, Walter – Sjursen, Helene – White, Brian, 2004. *Contemporary European Foreign Policy*. London; SAGE Publications Ltd.

McCormick, John, 2002. *Understanding the European Union; A Concise Introduction*. Andra upplagan, New York; Palgrave.

Smith E, Michael, 2004. *Europe's Foreign and Security Policy: The Institutionalization of Cooperation*. Cambridge; Cambridge University Press.

Tallberg, Jonas, 2001. *EU:s politiska system*. Lund; Studentlitteratur.

Utrikesdepartementet, Europakorrespondentsktionen, 2003. *GUSP-handbok*. Stockholm; XBS Grafisk service.

White, Brian, 2001. *Understanding European Foreign Policy*. New York; Palgrave

5.2 Artiklar

Crowe, Brian, 2003. "A common European Foreign Policy after Iraq?" i *International affairs* 79, 3 2003, p. 533-546.

Gauttier, Pascal 2004. "Horizontal Coherence and the External Competences of the European Union." i *European Law Journal*, Vol 10, No.1, January 2004, pp. 23-41.

Fokker, Rian – Klugkist, Jan, 1999. "EU: s gemensamma jordbrukspolitik – bristen på samstämmighet, en översättning av Eurosteps rapport "Eurostep Dossier on CAP & Coherence"" Stockholm; Tryck & Trade. Utgiven med ekonomiskt stöd från SIDA.

Walker, Martin 2002. "The Tools of EU Foreign Policy."
I *Foreign Affairs, Europe*. Sep 2002, pg 22.

Hill, Christopher, 2004. "Renationalizing or Regrouping? EU Foreign Policy Since 11 September 2001*" *JCMS 2004* Volume 42. Number 1. pp. 143-163.

5.3 Publikationer

Dehaene, Jean-Luc. 020910. *Mandat för arbetsgrupp VII för yttre åtgärder CONV 252/02*. Bryssel: Europeiska konventets sekretariat.

Arbetsgrupp VII för yttre åtgärder. 021216. *Slutrapport från arbetsgrupp VII för yttre åtgärder CONV 459/02*. Bryssel: Europeiska konventets sekretariat.

041013 *Fördrag om upprättande av en konstitution för Europa CIG 87/1/04 REV*. Bryssel: Konferensen mellan företrädarna för medlemsstaternas regeringar och Europeiska konventet.

5.4 Internetkällor

Barnysch, Katinka, 2004. *The EU and China, Issue 39 2004/2005*.
<http://www.cer.org.uk/publications/bulletin.html#article2>. Datum: 2004-12-10.

Patten, Chris. Tal till Europaparlamentet; Strasbourg 16 november 2004. *Lifting of the arms embargo on China: The Rueda Report on Arms Exports. - SPEECH/04/483*

http://europa.eu.int/comm/external_relations/news/patten/sp04_483.htm. Datum: 2004-12-10.

Laekenförklaringen:

<http://european-convention.eu.int/pdf/LKNSV.pdf>. Datum: 2004-11-29

Europeiska konventet:

<http://european-convention.eu.int>. Datum: 2004-12-02.

